KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 2.10.2024 r.
COM(2024) 427 final

# SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

## Sprawozdanie roczne dotyczące operacji pomocy humanitarnej Unii Europejskiej finansowanych w 2023 r.

# SPIS TREŚCI

Wprowadzenie ..... 2

Ogólny kontekst udzielania pomocy ..... 2

Udzielanie odpowiedniej i skutecznej pomocy humanitarnej ludności dotkniętej kryzysami ... 6

Przegląd wszystkich zewnętrznych ocen przeprowadzonych w odniesieniu do konkretnych operacji ..... 9

## Wprowadzenie

W niniejszym sprawozdaniu przedstawiono najważniejsze działania i osiągnięcia Unii w obszarze pomocy humanitarnej w 2023 r. zrealizowane za pośrednictwem Dyrekcji Generalnej ds. Prowadzonych przez UE Operacji Ochrony Ludności i Pomocy Humanitarnej (ECHO) Komisji Europejskiej. Sprawozdanie przygotowano zgodnie z art. 19 rozporządzenia Rady (WE) nr 1257/96 z dnia 20 czerwca 1996 r. dotyczącego pomocy humanitarnej, który nakłada na Komisję obowiązek przedstawiania Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdania rocznego wraz z podsumowaniem działań sfinansowanych w ciągu poprzedzającego roku.

Zadaniem DG ECHO jest **działanie na rzecz ratowania i ochrony życia, zapobiegania ludzkiemu cierpieniu i jego łagodzenia, a także ochrony integralności i godności ludzkiej osób należących do populacji dotkniętych zagrożeniami naturalnymi lub katastrofami spowodowanymi przez człowieka**, do których dochodzi w UE lub poza jej granicami. W ramach tego wspólnego nadrzędnego celu DG ECHO działa jako unijny darczyńca pomocy humanitarnej i podmiot zajmujący się reagowaniem kryzysowym, jak również jako organ koordynujący i ułatwiający przeprowadzanie operacji ochrony ludności na szczeblu UE za pośrednictwem Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności (UMOL), który w znacznym stopniu działa poza UE w celu szybkiego zapewniania pomocy w sytuacjach nadzwyczajnych i pomocy humanitarnej w czasach kryzysu oraz uzupełnia działania DG ECHO z zakresu pomocy humanitarnej opisane w niniejszym dokumencie. Działania DG ECHO przyczyniają się do realizacji priorytetów politycznych Komisji, takich jak Silniejsza pozycja Europy na świecie, Europejski Zielony Ład i Promowanie naszego europejskiego stylu życia.

Unia Europejska – działając za pośrednictwem DG ECHO – udziela pomocy humanitarnej stosownie do potrzeb na całym świecie w oparciu o zasady humanitarne, tj. zasady **humanitaryzmu, bezstronności, niezależności i neutralności** zagwarantowane w art. 214 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz w Konsensusie europejskim w sprawie pomocy humanitarnej [(1)]. UE udziela pomocy humanitarnej w celu zapewnienia wsparcia osobom najbardziej potrzebującym, niezależnie od ich narodowości, religii, płci, pochodzenia etnicznego czy przynależności politycznej. Uwzględnia ona również w szczególności potrzeby kobiet, dzieci, osób starszych, chorych i osób z niepełnosprawnościami ([2]).

## Ogólny kontekst udzielania pomocy

W 2023 r. pojawiły się poważne wyzwania humanitarne związane z wojną napastniczą rozpoczętą przez Rosję przeciwko Ukrainie, pogarszającą się sytuacją na Bliskim Wschodzie, zwłaszcza w Palestynie i jej sąsiedztwie, stałym konfliktem w Sudanie czy też przedłużającymi się kryzysami w Sahelu. Od lutego 2022 r. UE udzieliła Ukrainie znacznego wsparcia w postaci operacji pomocy humanitarnej o łącznej wartości 785 mln EUR. Ponadto w 2023 r. brak bezpieczeństwa żywnościowego na świecie osiągnął rekordowy poziom, przy czym pięć państw stanęło w obliczu potencjalnego głodu, a Palestyna ([3]) doświadczyła najpoważniejszego – odkąd sięgamy pamięcią – kryzysu żywnościowego.

Poważne wyzwania związane z sytuacją humanitarną na całym świecie spowodowane przedłużającymi się kryzysami, zmianą klimatu, nieprzewidzianymi klęskami żywiołowymi, a także ogniskami chorób doprowadziły do dalszego **pogarszania się sytuacji humanitarnej** również w wielu innych miejscach na świecie, co przełożyło się

(1) Wspólne oświadczenie Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie, Parlamencie Europejskim i Komisji Europejskiej (2008/C 25/01).

(2) Zgodnie z Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, której UE jest stroną.

(3) Użycie nazwy Palestyna nie może być traktowane jako uznanie państwa Palestyna i pozostaje bez uszczerbku dla indywidualnych stanowisk państw członkowskich w tej kwestii.

na **bezprecedensowo wysoki poziom potrzeb humanitarnych**. W najnowszym globalnym przeglądzie pomocy humanitarnej z 2023 r., opublikowanym przez Biuro ds. Koordynacji Pomocy Humanitarnej (OCHA) Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ) [(4)], oszacowano, że według stanu na koniec 2023 r. pomocy i ochrony humanitarnej potrzebowało 363,3 mln osób, co stanowiło wzrost o 11,4 % w porównaniu z 2022 r. Finansowanie nie zaspokoiło jednak rosnących potrzeb. Luka w finansowaniu między potrzebami humanitarnymi a dostępnymi zasobami wzrosła z niedoboru w wysokości 18,3 mld USD w 2022 r. do deficytu w wysokości 27,7 mld USD na koniec 2023 r. [(5)].

Udzielanie pomocy humanitarnej pozostaje wyzwaniem ze względu na **nieprzewidywalność, zmienność i brak bezpieczeństwa**, co stanowi poważne zagrożenie dla podmiotów działających w dziedzinie pomocy humanitarnej. Ograniczenia dostępu utrudniają udzielanie pomocy humanitarnej z uwagi na **ograniczenie lub odmowę dostępu** do osób potrzebujących tej pomocy oraz komplikują wdrożenie niezbędnych środków kontroli, takich jak monitorowanie na miejscu i ocena potrzeb. Coraz częstsze przypadki **naruszania międzynarodowego prawa humanitarnego** jeszcze bardziej zwiększają ryzyko i złożoność udzielania pomocy humanitarnej.

Pomimo tych **wyzwań** Komisja **zdołała zrealizować postawione przed nią cele** zgodnie z priorytetami i głównymi działaniami przedstawionymi w komunikacie Komisji w sprawie operacji humanitarnych UE „Nowe wyzwania, te same zasady", przyjętym w marcu 2021 r.[(6)]. **UE pozostała jednym z ważniejszych darczyńców pomocy humanitarnej na świecie**, udzielając pomocy humanitarnej w 114 państwach [(7)] w sposób oparty na zasadach i dostosowany do potrzeb, zapewniając 9,4 % łącznej kwoty finansowania przekazywanego w ramach globalnego systemu pomocy humanitarnej [(8)]. Unia dąży do zapewnienia dostępności finansowania, aby udzielać wsparcia możliwie jak największej liczbie osób w możliwie jak największej liczbie państw, oraz do zagwarantowania możliwości szybkiego, efektywnego i kompleksowego reagowania w sytuacjach kryzysowych. Sieć DG ECHO działająca w terenie (50 biur w 40 krajach, zatrudniająca około 430 członków personelu krajowego i międzynarodowego) zapewnia istotne wsparcie w tym zakresie. Początkowy budżet na pomoc humanitarną na 2023 r. opiewał na kwotę **1 643 mln EUR** [(9)]. Na przestrzeni roku budżet został kilkukrotnie zasilony dodatkowymi funduszami [(10)] pochodzącymi z następujących źródeł:

- rezerwa na rzecz solidarności i pomocy nadzwyczajnej (SEAR) – fundusze przeznaczone na pokrycie kosztów związanych z szeregiem kryzysów, m.in. z kryzysem w Ukrainie oraz kryzysem spowodowanym pogarszającą się sytuacją w zakresie braku bezpieczeństwa żywnościowego na całym świecie (579,3 mln EUR);
- przesunięcia, zwiększenia i przegrupowania środków w ramach instrumentów objętych działem VI w celu wyeliminowania złożonych sytuacji kryzysowych w Palestynie, Armenii lub Czadzie (69,7 mln EUR);
- Virement Aide Humanitaire (VAH – art. 30 ust. 2 rozporządzenia finansowego): fundusze przeznaczone na pomoc dla Mauretanii (2,7 mln EUR);
- zewnętrzne dochody przeznaczone na określony cel pochodzące od państw

[(4)] Globalny przegląd pomocy humanitarnej z 2023 r., aktualizacja z grudnia (stan na 31 grudnia 2023 r.) | OCHA (unocha.org).
[(5)] Globalny przegląd pomocy humanitarnej z 2022 r., aktualizacja z grudnia (stan na 31 grudnia 2022 r.) | OCHA (unocha.org).
[(6)] Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie operacji humanitarnych UE: nowe wyzwania, te same zasady. COM(2021) 110 final.
[(7)] Zmiana wartości wynika częściowo ze zmiany metodyki w następstwie modyfikacji na stronie UNFTS.
[(8)] System monitorowania finansowego ONZ, podsumowanie globalnego przeglądu sytuacji w zakresie finansowania z 2023 r.
[(9)] Kwota ta nie obejmuje wydatków na wsparcie (linie BA). Przy uwzględnieniu tego rodzaju wydatków początkowa kwota dla całego instrumentu wynosiła 1 654,8 mln EUR w 2023 r.
[(10)] Oprócz takiego zasilenia budżetu z rezerwy operacyjnej uruchomiono środki w wysokości 121,7 mln EUR.

członkowskich (5,4 mln EUR).

Ostateczny **budżet na pomoc humanitarną na 2023 r.** opiewał na kwotę **2 421,8 mln EUR**, co pozwoliło Komisji interweniować nie tylko w przypadku kryzysów humanitarnych na dużą skalę – takich jak kryzysy w Ukrainie, Syrii, Palestynie czy Sudanie – lecz również w zapomnianych kryzysach i przeznaczyć na nie 17 % [11] początkowego budżetu na 2023 r. (286 mln EUR) [12]. W załączniku I przedstawiono środki budżetowe przeznaczone na pomoc związaną z głównymi kryzysami, w odniesieniu do których Komisja podejmowała działania w 2023 r.

Najważniejsze działania w poszczególnych regionach świata można podsumować w następujący sposób:

- **Europa Południowo-Wschodnia, wschodnie sąsiedztwo i Turcja:** wojna napastnicza rozpoczęta przez Rosję przeciwko Ukrainie nadal miała kluczowe znaczenie dla operacji humanitarnych w tym regionie obejmujących różne sektory, w tym przygotowanie do zimy, pomoc pieniężną, ochronę, opiekę zdrowotną i edukację. W 2023 r. Komisja przeznaczyła dla Ukrainy kwotę 300 mln EUR na zaspokojenie najpilniejszych potrzeb humanitarnych, docierając do ponad 17,6 mln osób w potrzebie. Udostępniono ponadto 20 mln EUR na pomoc w sytuacjach nadzwyczajnych w celu zaspokojenia potrzeb ukraińskich uchodźców, którzy uciekli do Mołdawii, a także potrzeb społeczności przyjmujących. W Turcji Komisja przeznaczyła 78,2 mln EUR ([13]) na wsparcie zarówno uchodźców znajdujących się w trudnej sytuacji, jak i ludności tureckiej dotkniętej dwoma trzęsieniami ziemi w lutym 2023 r. Ponadto w lipcu 2023 r. z powodzeniem przekazano siatkę bezpieczeństwa socjalnego w sytuacjach nadzwyczajnych spod zakresu finansowania pomocy humanitarnej na rzecz finansowania pomocy rozwojowej w ramach DG NEAR, zgodnie z założeniami strategii dotyczącej powiązania pomocy humanitarnej z rozwojową.
- **Afryka Wschodnia i Południowa:** w regionie nadal dochodziło do konfliktów, przesiedleń ludności, epidemii i ekstremalnych warunków pogodowych (takich jak przedłużające się powodzie i susze w Rogu Afryki czy gwałtowne cyklony, zwłaszcza na Madagaskarze, w Malawi i Mozambiku). Znacznie pogarszająca się sytuacja humanitarna w wielu krajach, takich jak Sudan, Demokratyczna Republika Konga (DRK), Róg Afryki (Somalia, Etiopia, Kenia), Sudan Południowy, Uganda, Burundi czy Mozambik, doprowadziła do ogólnego braku bezpieczeństwa żywnościowego i utraty środków do życia. Komisja uruchomiła również dodatkowe zasoby, aby zaradzić skutkom konfliktu w Sudanie, który rozpoczął się w kwietniu 2023 r. i wywołał największy na świecie kryzys przesiedleńczy, a także kryzys humanitarny, który ma wpływ na cały region. Budżet początkowy opiewający na kwotę 330,7 mln EUR został zwiększony do ponad 595,02 mln EUR i był przeznaczony na zaspokojenie tych i innych pilnych potrzeb humanitarnych w omawianym regionie.
- **Bliski Wschód:** w następstwie ataku terrorystycznego na Izrael 7 października 2023 r., wynikającego z niego konfliktu w Strefie Gazy i przesiedleń większości ludności palestyńskiej zamieszkującej w Gazie (1,7 mln osób) Komisja czterokrotnie zwiększyła pomoc humanitarną dla Palestyny do kwoty ponad 100 mln EUR ([14]), aby zaspokoić najbardziej podstawowe potrzeby Palestyńczyków. Komisja nadal zaspokajała również potrzeby ludności w Syrii, które zostały dodatkowo spotęgowane przez trzęsienia ziemi

[11] W porównaniu z początkowym budżetem w wysokości 1 687 mln EUR, który stanowi początkowy budżet (1 643 mln EUR) powiększony o początkową rezerwę operacyjną (122 mln EUR) i pomniejszony o fundusze na rzecz wspierania gotowości na wypadek klęsk żywiołowych (78 mln EUR). Początkowy budżet przeznaczony na zapomniane kryzysy stanowiłby 17,5 % wspomnianego powyżej budżetu.

[12] Tj. kryzysach poważnych i przedłużających się, które nie przyciągają uwagi mediów i w przypadku których poziom międzynarodowego wsparcia dla dotkniętych nimi osób jest niewystarczający, takich jak kryzys na Haiti czy kryzys dotykający ludność Rohingja.

[13] Kwota ta obejmuje środki pochodzące z przesuniętych środków, projektów o dużym oddziaływaniu dla Turcji na 2023 r. i zestawu narzędzi na wypadek sytuacji wyjątkowych.

[14] W tym 92,5 mln EUR z projektów o dużym oddziaływaniu i 10 mln EUR uruchomione w ramach EHRC.

w lutym 2023 r. – zapewniła pomoc o wartości ponad 182 mln EUR (obejmującą dostawy żywności, leków, czystej wody, zapewnianie schronienia w sytuacjach nadzwyczajnych, ochrony i edukacji w sytuacjach nadzwyczajnych). W Jordanii i Libanie przeznaczono ponad 79 mln EUR na wsparcie syryjskich uchodźców i społeczności przyjmujących znajdujących się w trudnej sytuacji.

- **Afryka Zachodnia i Środkowa:** Komisja przeznaczyła ponad 181,5 mln EUR w ramach swojego budżetu początkowego na przeciwdziałanie problemom związanym z brakiem bezpieczeństwa żywnościowego i niedożywieniem spowodowanym głównie konfliktami, na zaspokojenie wielosektorowych potrzeb osób wewnętrznie przesiedlonych, na zapewnienie transportu personelu i towarów oraz na wsparcie gotowości na wypadek klęsk żywiołowych w krajach Sahelu, w Kotlinie Czadu, północno-zachodniej i południowo-zachodniej części Kamerunu, północno-zachodniej części Nigerii i Republice Środkowoafrykańskiej. Budżet zasilono dodatkowymi środkami przeznaczonymi w szczególności na przeciwdziałanie problemowi braku bezpieczeństwa żywnościowego – w rezultacie budżet ostateczny na działania w tym regionie opiewał na ponad 279,3 mln EUR;
- **Afryka Północna, Irak i Półwysep Arabski:** Komisja przeznaczyła 143 mln EUR na zaspokojenie potrzeb osób przesiedlonych i uchodźców dotkniętych konfliktami w Afryce Północnej (Libia, Egipt i Algieria – uchodźcy zachodniosaharyjscy) i Iraku oraz osób dotkniętych konfliktem w Jemenie, obejmując wielosektorową pomoc w zakresie m.in. dostępu do wody, urządzeń sanitarnych i higieny, żywności i żywienia, edukacji w sytuacjach nadzwyczajnych, opieki zdrowotnej – w tym w obszarze zdrowia psychicznego i wsparcia psychologicznego, zintegrowanych działań w zakresie ochrony, pomocy prawnej (akty stanu cywilnego) i interwencji w zakresie zapewnienia schronienia. Dzięki udostępnieniu dodatkowych środków finansowych przeznaczonych głównie na wzmocnienie reakcji na konflikt w Jemenie ostateczna kwota środków przyznanych na rzecz tego regionu osiągnęła poziom 183,12 mln EUR;
- **Azja i region Pacyfiku:** w 2023 r. Komisja przeznaczyła ponad 258,59 mln EUR na działania w tym regionie, koncentrując się przede wszystkim na zaspokajaniu rosnących potrzeb humanitarnych ludności Afganistanu (w szczególności kobiet i dziewcząt, których prawa i możliwości zostały dodatkowo ograniczone przez tymczasowych przywódców talibskich) oraz na zaspokojeniu rosnących potrzeb humanitarnych wynikających z wieloaspektowego kryzysu w Mjanmie/Birmie, w tym przymusowych przesiedleń do państw sąsiadujących, głównie Bangladeszu. W Pakistanie udzielono wsparcia w związku z intensywnymi powodziami, a także zaspokojono potrzeby powstałe w wyniku klęsk żywiołowych oraz konfliktu na wyspie Mindanao na Filipinach. Komisja zajęła się konsekwencjami humanitarnymi cyklonów tropikalnych i susz, które dotknęły kilka wysp Pacyfiku.
- **Ameryka i Karaiby:** działania Komisji koncentrowały się na udzielaniu pomocy osobom dotkniętym wewnętrznymi i regionalnymi skutkami kryzysu w Wenezueli, konfliktem zbrojnym w Kolumbii, złożonym kryzysem na Haiti oraz wszechobecną przemocą zorganizowaną w Ameryce Centralnej, Meksyku i Ekwadorze. Zaspokojono potrzeby humanitarne osób przesiedlonych na całym kontynencie, zajęto się skutkami klęsk żywiołowych i klimatycznych oraz poważnym brakiem bezpieczeństwa żywnościowego i niedożywieniem, a także zapewniono wsparcie na rzecz poprawy gotowości na wypadek klęsk żywiołowych. Początkowo Komisja przeznaczyła dla tego regionu ponad 81 mln EUR – pod koniec roku środki te zwiększono do 152,82 mln EUR.

Komisja współpracuje z **około 220 partnerami** (z których 118 uzyskało środki finansowe na podstawie umów podpisanych w 2023 r. – ich wykaz zamieszczono w załączniku II). 45,9 % środków rozdysponowanych w 2023 r. trafiło do organizacji pozarządowych (NGO), 43,3 % do agencji ONZ, 10,6 % do organizacji międzynarodowych, a 0,2 % do organizacji rządowych.

## Udzielanie odpowiedniej i skutecznej pomocy humanitarnej ludności dotkniętej kryzysami

W celu **propagowania multilateralizmu i międzynarodowego ładu opartego na zasadach** Komisja brała czynny udział w kształtowaniu rzecznictwa humanitarnego i polityki w zakresie pomocy humanitarnej na szczeblu europejskim i globalnym, pracując nad priorytetami określonymi w komunikacie Komisji w sprawie operacji humanitarnych UE [15]. Poczyniono istotne postępy w realizacji zobowiązań podjętych w ramach tzw. **wielkiego układu** [16] (Grand Bargain), w szczególności w zakresie wysokiej jakości finansowania, środków pieniężnych i lokalizacji. W dalszym ciągu wnoszono wkład w krajowe fundusze finansowania zbiorowego [17] w celu dalszego propagowania lokalizacji i wykorzystania finansowania w mniejszym stopniu przeznaczonego na określony cel. Wdrożono model długoterminowych **partnerstw programowych** [18], wspierając podejścia będące przedmiotem wspólnego zainteresowania strategicznego dzięki 12 nowym partnerstwom programowym uruchomionym w 2023 r. Komisja prowadziła ponadto rzecznictwo na rzecz znacznego zwiększenia wysiłków w zakresie finansowania pomocy humanitarnej oraz lepszego podziału odpowiedzialności między darczyńcami, w tym państwami członkowskimi. W tym kontekście w maju 2023 r. Rada UE przyjęła dobrowolny cel, zachęcając państwa członkowskie i innych darczyńców do przeznaczania 0,07 % ich dochodu narodowego brutto na pomoc humanitarną.

Jeżeli chodzi o **politykę w zakresie logistyki humanitarnej** [19], Komisja nadal wspierała strategiczne, przekrojowe podejście do łańcucha dostaw, które wskazano w konkluzjach Rady (9282/23) [20] jako mające zasadnicze znaczenie dla wyeliminowania luki w finansowaniu. W badaniu oceniającym zakończonym w 2023 r. [21] potwierdzono wartość tej strategii i zalecono jej kontynuację. W 2023 r. w dalszym ciągu prowadzono szkolenia dla partnerów w dziedzinie pomocy humanitarnej i propagowano dobre praktyki, podnoszenie świadomości na wysokim szczeblu oraz wytyczne operacyjne (dotyczące logistyki humanitarnej). Temat ten poruszono również na Europejskim Forum Humanitarnym w 2023 r.

W 2023 r. nadal opracowywano narzędzia operacyjne w ramach **potencjału europejskich działań w zakresie pomocy humanitarnej (EHRC)** [22], pomagając Komisji we wspieraniu partnerów i ułatwianiu udzielania pomocy humanitarnej, dostarczaniu artykułów pomocy humanitarnej i przewożeniu pracowników organizacji humanitarnych do trudno dostępnych obszarów, na których w przeciwnym razie pomoc nie mogłaby zostać udzielona. W 2023 r. w ramach EHRC zareagowano na 16 kryzysów w 15 państwach [23], przeznaczając 56,58 mln EUR na rozwój i rozmieszczenie zdolności oraz usług EHRC. W szczególności:

- 85 lotów w ramach unijnego humanitarnego mostu powietrznego dotarło do dziewięciu państw i przetransportowało ponad 3 880 ton artykułów pomocy humanitarnej.
- W ramach unijnego transportu lotniczego pomocy humanitarnej do 7 państw przetransportowano ponad 490 ton artykułów i 19 400 pracowników organizacji humanitarnych.

[15] COM(2021) 110 final, zob. przypis 5.
[16] Wielki układ (Grand Bargain).
[17] Ukraina, Afganistan, Sudan Południowy i Wenezuela.
[18] Partnerstwa programowe.
[19] Tematyczny dokument programowy DG ECHO:Polityka w zakresie logistyki humanitarnej.
[20] Konkluzje Rady w sprawie wyeliminowania luki w finansowaniu pomocy humanitarnej, 22 maja 2023 r.
[21] Ocena logistyki humanitarnej w prowadzonych przez Komisję Europejską operacjach ochrony ludności i pomocy humanitarnej, lata 2018–2022.
[22] DG ECHO: nota informacyjna dotycząca potencjału europejskich działań w zakresie pomocy humanitarnej.
[23] Afganistan, Burkina Faso, DR Konga, Egipt/Palestyna, Kenia, Madagaskar, Mali, Armenia, Nepal, Niger, Somalia, Sudan, Czad, Syria, Ukraina.

- Przekazano partnerom ponad 840 ton zapasów EHRC o wartości ponad 4,4 mln EUR.

Komisja w pełni wykorzystywała swój **zestaw narzędzi na wypadek sytuacji wyjątkowych**, obejmujący narzędzie na potrzeby działania w poważnych sytuacjach wyjątkowych na dużą skalę (ALERT), narzędzie do celów zwalczania epidemii, narzędzie do celów reakcji na niewielką skalę oraz fundusz pomocy w przypadku klęsk żywiołowych; zapewniła za ich pomocą nadzwyczajną pomoc humanitarną pierwszej linii o wartości 44,5 mln EUR w odpowiedzi na nieprzewidziane zdarzenia na całym świecie. Poniżej przedstawiono wybrane przykłady działań, na realizację których przyznano finansowanie:

- narzędzie do celów reakcji na niewielką skalę uruchomiono 18 razy, wliczając w to reakcje na: zniszczenie zapory w Nowej Kachowce w Ukrainie, cyklony, które dotknęły Vanuatu, Bangladesz i Filipiny, a także powodzie w Libii, Haiti i Peru.
- ALERT uruchomiono 14 razy na potrzeby natychmiastowej reakcji na powodzie, które dotknęły Pakistan, Somalię i Kenię, a także na potrzeby reakcji na skutki cyklonów tropikalnych na Madagaskarze, w Mozambiku, Malawi, Mjanmie/Birmie i Meksyku oraz trzęsień ziemi w Turcji, Syrii, Afganistanie, Maroku, Nepalu i Etiopii.
- Narzędzie do celów zwalczania epidemii uruchomiono 8 razy, aby wesprzeć działania w reakcji na ospę małpią w DR Konga, błonicę w Nigerii, cholerę w Malawi, Etiopii, Zimbabwe, Sudanie i Sudanie Południowym oraz pożar, który zniszczył placówki opieki zdrowotnej w Bangladeszu.
- Komisja przekazała dodatkowe zasoby na realizację 65 operacji finansowanych ze środków funduszu pomocy w przypadku klęsk żywiołowych prowadzonych przez Międzynarodową Federację Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca w 50 państwach, w tym również w związku z cholerą w Afryce oraz powodziami i trzęsieniami ziemi w Afryce Północnej, Azji Południowo-Wschodniej i regionie Pacyfiku.

Ponadto w 2023 r. DG ECHO zapewniła stosowanie i opracowywanie polityki, udzielając partnerom zaleceń dotyczących wysokiej jakości, spójnych i rozliczalnych operacji humanitarnych finansowanych przez UE.

W obliczu eskalacji konfliktów, wysokich cen żywności spowodowanych wojną napastniczą Rosji przeciwko Ukrainie, wstrząsami gospodarczymi i zjawiskami klimatycznymi Komisja przeznaczyła około 670 mln EUR [(24)] na **wsparcie żywnościowe, żywienie i zapobieganie głodowi**, przy czym na lata 2021–2024 Komisja przeznaczyła łącznie 8,3 mld EUR na wsparcie w kontekście reakcji Drużyny Europy na światowy kryzys żywnościowy.

Na **projekty w dziedzinie zdrowia** przeznaczono 334 mln EUR, wspierając globalne systemy opieki zdrowotnej i zapewniając ratującą życie opiekę medyczną, ze szczególnym uwzględnieniem zapobiegania epidemiom, gotowości i reagowania, zdrowia psychicznego i wsparcia psychologicznego oraz zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego.

DG ECHO nadal skupiała się na polityce w zakresie dostępu do **wody, urządzeń sanitarnych i higieny (WASH)**, dążąc do poprawy dostępu do bezpiecznej wody pitnej, sprawiedliwych usług sanitarnych i higienicznych dla osób dotkniętych kryzysami humanitarnymi.

W 2023 r. dalej systematycznie prowadzono rzecznictwo za pomocą publicznych oświadczeń i interwencji na temat **międzynarodowego prawa humanitarnego** na forach wielostronnych i podczas wydarzeń wysokiego szczebla poświęconych takim tematom, jak dyplomacja humanitarna, ochrona pracowników organizacji humanitarnych, działania wojenne na terenach miejskich i poprawa zgodności z międzynarodowym prawem

[(24)] Jest to kwota wyższa niż średnie finansowanie wynoszące 530 mln EUR rocznie w latach 2019–2021.

humanitarnym w celu ochrony przestrzeni humanitarnej. DG ECHO nadal propagowała dialog między darczyńcami, organami regulacyjnymi, władzami lokalnymi, podmiotami działającymi w dziedzinie pomocy humanitarnej i sektorem prywatnym, aby zapewnić udzielanie pomocy humanitarnej wszystkim potrzebującym. Ponadto DG ECHO skupiła się na wzmocnieniu monitorowania naruszeń międzynarodowego prawa humanitarnego, m.in. poprzez wzmocnienie standardów gromadzenia i monitorowania danych lub wzmocnienie rzecznictwa opartego na dowodach. DG ECHO uruchomiła również pierwszy projekt mający na celu zapewnienie natychmiastowego, konkretnego i wymiernego wsparcia prawnego, medycznego i materialnego dla pracowników organizacji humanitarnych będących ofiarami ataków.

DG ECHO nadal wspierała **zgodność unijnych środków ograniczających z międzynarodowym prawem humanitarnym**, propagując konsekwentne włączanie wyjątków ze względów humanitarnych, w szczególności zwolnień ze względów humanitarnych zgodnie z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 2664(2022), do systemów sankcji UE. W 2023 r. zwolnienie ze względów humanitarnych wprowadzono w około 30 systemach sankcji UE, w tym w odniesieniu do Mjanmy/Birmy, Nikaragui, Nigru, Sudanu, Syrii, Wenezueli i Jemenu.

Komisja przeznaczyła 15 % swojej puli środków finansowych na działania w zakresie **ochrony**, ponieważ **skupienie się na osobach znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji** pozostało kluczowym problemem i priorytetem ze względu na ciągłe naruszenia międzynarodowego prawa humanitarnego, powszechne ryzyko i przypadki przemocy. We wszystkich sektorach interwencji uwzględniono kwestie płci i wieku, a także włączenia osób z niepełnosprawnościami ([25]), systematycznie zwalczając wszystkie rodzaje przemocy wobec dzieci. W większym stopniu skoncentrowano się na problemie przemocy seksualnej w konfliktach zbrojnych w związku z obserwacjami poczynionymi w trakcie kilku niedawno zakończonych lub trwających nadal kryzysów. Komisja zintensyfikowała działania na rzecz wzmocnienia ochrony dzieci, uzupełniając je o działania w zakresie rzecznictwa, a także określiła szczególne potrzeby dzieci związane z konfliktami zbrojnymi. Komisja aktywnie współpracowała z organizacją Global Protection Cluster i pozostała aktywnym członkiem Wezwania do działania w celu ochrony przed przemocą uwarunkowaną płcią w sytuacjach nadzwyczajnych.

Komisja w dalszym ciągu kładła nacisk na **edukację w sytuacjach nadzwyczajnych**, utrzymując swoje zobowiązanie do inwestowania w edukację na ambitnym poziomie 10 % początkowego rocznego budżetu pomocy humanitarnej UE. W związku z tym przeznaczono kwotę 162 mln EUR na ułatwienie dzieciom i młodzieży dotkniętym kryzysami dostępu do bezpiecznej i wysokiej jakości nauki.

Aby zmniejszyć ślad węglowy pomocy humanitarnej i ograniczyć wyrządzane przez nią szkody w środowisku, **minimalne wymagania i zalecenia środowiskowe** stały się obowiązkowe w 2023 r. w odniesieniu do wszystkich operacji pomocy finansowanych przez UE ([26]). W 2023 r. opublikowano również nowe dobrowolne wskaźniki środowiskowe, aby pomóc partnerom odzwierciedlić minimalne wymagania środowiskowe w ich projektach. UE stała się również pierwszym podmiotem finansującym działania Sekretariatu Karty dotyczącej klimatu i środowiska dla organizacji humanitarnych (200 000 EUR).

W 2023 r. Komisja nadal zwiększała również swoje wsparcie na rzecz gotowości na wypadek klęsk żywiołowych ([27]), propagując **gotowość na wypadek jednoczesnego wystąpienia wielu zagrożeń oraz podejmowanie działań antycypacyjnych**. Ponadto w następstwie deklaracji przyjętej na szczycie UE-AŁiK w 2023 r., w której uznano

([25]) Zgodnie z wytycznymi pt. „Włączanie osób z niepełnosprawnościami w finansowane przez UE operacje pomocy humanitarnej".

([26]) guidance_on_the_operationalisation_of_the_mers_for_eu-funded_humanitarian_aid_operations.pdf (europa.eu).

([27]) W następstwie wdrożenia podejścia przyjętego w 2021 r. (wytyczne DG ECHO dotyczące gotowości na wypadek klęsk żywiołowych).

znaczenie współpracy międzynarodowej w dziedzinie gotowości na wypadek klęsk żywiołowych i zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi, Komisja pracuje nad przygotowaniem protokołu ustaleń w celu propagowania współpracy międzynarodowej między UE a Ameryką Łacińską i Karaibami w zakresie gotowości na wypadek klęsk żywiołowych i zapobiegania im, a także w celu wspierania wymiany informacji i możliwości szkoleniowych. W 2023 r. na ukierunkowane działania w zakresie gotowości przeznaczono ponad 78 mln EUR. 32,3 % operacji humanitarnych finansowanych przez UE uwzględniało elementy związane z gotowością na wypadek klęsk żywiołowych [(28)].

W 2023 r. DG ECHO opracowała również zestaw **działań komunikacyjnych** mających na celu utrzymanie wysokiego poziomu wsparcia publicznego i poparcia politycznego dla działalności Unii w obszarze pomocy humanitarnej, które wpisują się w narrację dotyczącą solidarności UE. Na przykład DG ECHO opublikowała serię artykułów w prasie na poziomie centralnym i lokalnym (we współpracy z partnerami w dziedzinie pomocy humanitarnej) i wznowiła serię wizyt w terenie z udziałem europejskich dziennikarzy. W 2023 r. DG ECHO przeprowadziła **kampanię na rzecz pomocy humanitarnej „Edukacja – bez względu na wszystko”**, w ramach której propagowano prawo do wysokiej jakości edukacji dla wszystkich, w tym w sytuacjach nadzwyczajnych – kampania ta dotarła do ponad 29 mln osób w 14 państwach członkowskich. Jeżeli chodzi o **media cyfrowe**, odnotowano wzrost liczby obserwujących kanały mediów społecznościowych (+5,71 %) i znaczny wzrost liczby wyświetleń w mediach społecznościowych (+26,4 %), podczas gdy na stronie internetowej DG ECHO osiągnięto rekordowy wynik 2 mln odsłon strony.

## Przegląd wszystkich zewnętrznych ocen przeprowadzonych w odniesieniu do konkretnych operacji

Służby Komisji zajmujące się przeprowadzaniem ocen są odpowiedzialne za nadawanie kierunku funkcji oceny, koordynowanie tej funkcji, jej monitorowanie i prowadzenie sprawozdawczości z jej stosowania. Opracowują one terminowe, wysokiej jakości wyniki ocen, aby zapewnić dostępność dowodów, możliwość świadomego podejmowania decyzji i rozliczalność. Oceny mogą mieć charakter geograficzny lub tematyczny bądź koncentrować się na konkretnym partnerstwie. W załączniku III przedstawiono wykaz ocen zakończonych w 2023 r. oraz wykaz ocen będących w toku.

[(28)] Odsetek ten obliczono na podstawie zmienionej metodyki, która opiera się wyłącznie na informacjach przekazywanych przez organizacje partnerskie UE w dziedzinie pomocy humanitarnej i która może nie uwzględniać starań na rzecz należytego uwzględniania problematyki gotowości podejmowanych w innych sektorach, w których przeprowadza się operacje.

## POWIĄZANE STRONY

- Ogólne informacje na temat DG ds. Europejskiej Ochrony Ludności i Pomocy Humanitarnej (DG ECHO):
  http://ec.europa.eu/echo/en
- Informacje finansowe dotyczące działań Komisji Europejskiej z zakresu pomocy humanitarnej w 2023 r.:
  Decyzje w sprawie finansowania (projekty o dużym oddziaływaniu) podjęte w 2023 r. – Komisja Europejska (europa.eu)
- Informacje operacyjne z poprzednich lat:

  Dyrekcja Generalna ds. Prowadzonych przez UE Operacji Ochrony Ludności i Pomocy Humanitarnej | Komisja Europejska (europa.eu)
- Roczne sprawozdanie z działalności z 2023 r.

  na stronie internetowej DG ECHO (europa.eu).
- Sprawozdanie roczne z zarządzania i wykonania za 2023 r.:

  Sprawozdanie roczne z zarządzania i wykonania za 2023 r. – Komisja Europejska (europa.eu)
- Sprawozdania z oceny DG ECHO:

  https://ec.europa.eu/echo/funding-evaluations/evaluations_en
- Dane dotyczące finansowania pomocy humanitarnej przez Komisję Europejską i państwa członkowskie:

  Zakładka „Home” – Komisja Europejska (europa.eu)